

Súd: Krajský súd Prešov
Spisová značka: 20Co/281/2015
Identifikačné číslo súdneho spisu: 8113221720
Dátum vydania rozhodnutia: 27. 04. 2017
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Michal Boroň
ECLI: ECLI:SK:KSPO:2017:8113221720.2

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Prešove v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Michala Boroňa a členov senátu JUDr. Petra Straku a JUDr. Martina Kopinu v právnej veci žalobkyne: V. F., nar. XX.XX.XXXX, trvale bytom V. V. XXX, právne zastúpenej: JUDr. Igorom Šafrankom, advokátom so sídlom vo Svidníku, ul. Sov. hrdinov 163/66, proti žalovanému: PROFI CREDIT Slovakia, s.r.o. so sídlom v Bratislave, Pribinova 25, IČO: 35 792 752, právne zastúpeného Advokátskou kanceláriou HAVLÁT & PARTNERS so sídlom v Bratislave, Rudnayovo námestie č. 1, v konaní vydanie bezdôvodného obohatenia, o odvolaní žalovaného proti rozsudku Okresného súdu Prešov č.k. 15C/195/2013 - 135 zo dňa 24.06.2015 takto

rozhodol:

- I. P o t v r d z u j e sa rozsudok s výnimkou výroku o zamietnutí žaloby v prevyšujúcej časti.
II. Žalovaný je povinný n a h r a d i ť žalobkyni náhradu trov odvolacieho konania vo výške 49,90 Eur na účet advokáta JUDr. Igora Šafranka v lehote 15 dní odo dňa právoplatnosti rozsudku.

o d ô v o d n e n i e :

1. Napadnutým rozsudkom Okresný súd Prešov (ďalej len „súd prvej inštancie“) uložil žalovanému povinnosť zaplatiť žalobkyni sumu 472,88 eur, v prevyšujúcej časti žalobu zamietol a uložil povinnosť nahradiť trovy právneho zastúpenia vo výške 139,54 eur, všetko do 3 dní od právoplatnosti tohto rozsudku.

2. Vo svojom rozhodnutí súd prvej inštancie okrem iného uviedol, že úroková sadzba úveru vo výške 77,02 % je takmer 5,5 - násobne vyššia ako úrok pri úveroch poskytovaných bankami v tom čase s dobou splatnosti 1 - 5 rokov, ktorý bol v priemere 13,69 %. Takúto výšku úrokovej sadzby považoval súd prvej inštancie za v rozpore s dobrými mravmi a v dôsledku toho vyhodnotil zmluvu ako neplatnú. Za začiatok plynutia subjektívnej premlčacej doby považoval súd prvej inštancie deň, kedy sa žalobkyňa od občianskeho združenia dozvedela o bezdôvodnom obohatení. Za začiatok plynutia objektívnej premlčacej doby považoval deň plnenia jednotlivých splátok. Na základe toho vyhodnotil sumu 109,42 eur ako premlčanú a preto v tejto časti žalobu zamietol. Vo zvyšku považoval návrh žalobkyne za opodstatnený.

3. Proti tomuto rozsudku s výnimkou výroku o zamietnutí žaloby v prevyšujúcej časti podal v zákonom stanovenej lehote odvolanie žalovaný. Napadnutý rozsudok považuje za nepreskúmateľný. Poukázal na nariadenie vlády č. 238/2008 Z.z., ktorým sa ustanovuje výška, ktorú nesmie prevýšiť odplata za poskytnutie spotrebiteľského úveru. Opätovne namietol premlčanie a uviedol, že vzniesol kompenzačnú námietku, ktorou si proti žalobkyni uplatnil na započítanie pohľadávku vo výške 227,21 eur, s ktorou sa však súd nevysporiadal. Na základe uvedeného navrhol, aby odvolací súd rozsudok zmenil a žalobu zamietol, a uplatnil si trovy odvolacieho konania.

4. K odvolaniu žalovaného sa písomne vyjadrila žalobkyňa navrhujúc napadnutý rozsudok ako vecne správny potvrdiť a priznať jej náhradu trov odvolacieho konania spolu vo výške 49,90 Eur.

5. Krajský súd v Prešove (ďalej len odvolací súd) príslušný na rozhodnutie o odvolaní (§ 34 zákona č. 160/2015 Z.z. Civilný sporový poriadok, ďalej len „CSP“), vzhľadom na včas podané odvolanie

preskúmal napadnutý rozsudok, ako aj konanie mu predchádzajúce v zmysle zásad vyplývajúcich z ust. § 379 a § 380 CSP, bez nariadenia pojednávania a dospel k záveru, že odvolanie žalovaného nie je dôvodné.

6. Podľa § 39 zákona č. 40/1964 Zb. Občianskeho zákonníka (ďalej len „OZ“) neplatný je právny úkon, ktorý svojim obsahom alebo účelom odporuje zákonu alebo ho obchádza, alebo sa prieči dobrým mravom.

7. Podľa § 3 ods. 1 OZ výkon práv a povinností vyplývajúcich z občiansko-právnych vzťahov nesmie bez právneho dôvodu zasahovať do práv a oprávnených záujmov iných a nesmie byť v rozpore s dobrými mravmi.

8. Odvolateľ okrem iného tvrdí, že napadnutý rozsudok spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci. Právny posúdením je činnosť súdu, pri ktorej zo skutkových zistení vyvodzuje právne závery a aplikuje konkrétnu právnu normu na zistený skutkový stav. Nesprávne právne posúdenie je chybnou aplikáciou práva na zistený skutkový stav; dochádza k nej vtedy, ak súd nepoužil správny (náležitý) právny predpis alebo ak síce aplikoval správny právny predpis, nesprávne ho ale interpretoval alebo ak zo správnych skutkových záverov vyvodil nesprávne právne závery.

9. Podľa právneho názoru odvolacieho súdu súd prvej inštancie na zistený skutkový stav použil správny právny predpis, ktorý aj správne interpretoval, pričom zo skutkových záverov vyvodil správne právne závery. Odvolací súd v podrobnostiach poukazuje na vecne správne právne závery súdu prvej inštancie a len na ich doplnenie uvádza nasledovné:

10. Žalobca v odvolaní obhajoval úroky za poskytnutý úver s poukazom, že nie sú v rozpore s dobrými mravmi poukazujúc na maximálnu výšku odplaty za spotrebiteľské úvery. Odvolací súd sa stotožňuje s prvostupňovým súdom, že úroky 77,02 % ročne sú neprimerane vysoké a odporujúce dobrým mravom (porov. NS ČR vo veci 21Cdo 1484/2004 alebo NS SR vo veci 5Cdo 26/2011).

11. Odvolací súd prisvedčuje konštatovaniu súdu prvej inštancie, že dohoda o výške úrokov musí byť v súlade s § 39 OZ, teda nesmie sa priečiť dobrým mravom, inak môže byť aj celý právny úkon absolútne neplatný. V danom prípade sa súd prvej inštancie správne zaoberal výškou úroku z úveru, ktorá činí 77,02 % ročne a porovnával ju s úrokmi poskytovanými peňažnými ústavmi v čase uzavretia zmluvy.

12. Z internetovej stránky Národnej banky Slovenska súd prvej inštancie preveril úrokové miery podobných úverov v bankách a zistil, že pri spotrebiteľskom úvere so splatnosťou nad 1 rok do 5 rokov v rozhodnom období bežný úrok predstavoval 13,69 % p.a. Z toho je zrejmé, že žalobcom požadovaný úrok v danom prípade bol viac ako 400 % vyšší ako úrok, za ktorý za obdobných podmienok banky úver poskytovali.

13. Odvolací súd považuje za rozporné s dobrými mravmi, ak sa poskytne spotrebiteľovi úver za cenu prevyšujúcu o 400% priemernú cenu porovnateľných úverov poskytovaných bankami. Žalobcom požadovaný úrok z úveru ročne 77,02 % spôsobil značnú nerovnováhu v právach a povinnostiach účastníkov tejto úverovej zmluvy, pretože bolo súdom v rámci skutkového stavu preukázané a zistené, že priemerné v tomto období boli úroky vo výške 13,69 % ročne.

14. Úrok z úveru vo výške odporujúcej dobrým mravom, s ktorým zákon spája absolútnu neplatnosť (§ 39 OZ), nemožno obhajovať ani princípom zmluvnej slobody. Zmluvná sloboda účastníkov právneho vzťahu nie je neobmedzená a nesmie vybočiť z určitých aj právom akceptovateľných hraníc. Jednou z týchto hraníc je i súdom prvého stupňa správne aplikovaný inštitút dobrých mravov (porov. tiež 1MCdo 1/2009, 21Cdo 1484/2004 /ČR/).

15. Zmluvné podmienky v predmetnej veci súd prvej inštancie, pokiaľ ide o úrok z úveru, správne vyhodnotil ako odporujúce dobrým mravom, a odvolaciemu súdu neprináleží ich upravovať tak, aby zodpovedali zákonnej požiadavke súladu s dobrými mravmi (rozsudok Súdného dvora Európskej únie C-618/10 Banco Español). Súd prvej inštancie svoje úvahy náležite odôvodnil a vychádzal zo skutkového stavu, ktorý má oporu vo vykonanom dokazovaní. Odvolateľ poukazuje na to, že RPMN uvedená v zmluve je o viac ako 20 percentuálnych bodov nižšia ako maximálna výška odplaty stanovená na základe právneho predpisu. Je však potrebné rozlišovať medzi inštitútom úrokovej sadzby (úroky za úver) a inštitútom RPMN (ročná percentuálna miera nákladov). Administratívny strop zákonodarca stanovil nie na úroky, ale na RPMN, ktorá zahŕňa aj poplatky a obdobie splácania. Ide o celkové náklady na úver. Nariadenie vlády č. 238/2008 Z. z. a ani žiadny všeobecne záväzný predpis nijako neobmedzil súdy v opatreniach proti neprimerane vysokým úrokom, ktoré sú síce zložkou pre výpočet RPMN, no nie sú vyňaté z posudzovania dodržania imperatívu dobrých mravov zo strany súdu. Sadzba úrokov 77,02% je úplne drastická a nemá žiadne opodstatnenie v demokratickej spoločnosti. Súdy sa značne kriticky vyjadrili už aj k nižším úrokovým sadzbám (5Cdo 26/2011 (48%), 1MCdo 1/09 (60%), Krajský súd v Prešove vo veci 3Co 67/2008 (25%). Nemecký BGH v rozsudku z 13. 3. 1990 AZ XI ZR 252/89 vyhlásil úver s rozdielom o 12% percentuálnych bodov oproti priemeru na trhu pre obdobný úver za nemravný a

žalobu veriteľa zamietol pre rozpor plnenia s dobrými mravmi (civilnoprávna úžera). Švajčiarsky spolkový súd znížil v roku 1967 rozhodnutím z 1. 4. 1967 úrokovú sadzbu v prípadoch úverov pre spotrebiteľov z 26% na 18% a sadzbu 26% vyhlásil za odporujúcu dobrým mravom.

16. Už viaceré súdy konštatovali neprimeranosť úrokov, za ktoré poskytuje žalovaný úvery (rozsudok Krajského súdu v Trnave sp.zn. 23Co/166/2016 zo dňa 23.01.2017, 23Co/172/2016 zo dňa 13.06.2016, rozsudok Krajského súdu v Trenčíne sp. zn. 5Co/934/2015 zo dňa 29.06.2016, rozsudok Krajského súdu v Košiciach sp. zn. 2Co/221/2015 zo dňa 26.05.2016). Odvolacie námietky žalobcu nie sú dôvodné.

17. Ak odvolateľ poukazuje na oddeliteľnosť tej časti zmluvy, v ktorej sa zmluvné strany dohodli na výške úrokov a odplate, tak odvolací súd sa stotožňuje so záverom súdu prvej inštancie, absolútna neplatnosť podľa § 39 OZ dopadá aj na právne úkony odporujúce dobrým mravom a za taký treba považovať aj úverový právny úkon s neprimerane vysokou výškou úrokov, ktorú už možno označiť za úžernú. V demokratickej spoločnosti by nemal byť priestor pre toleranciu takýchto právnych úkonov.

18. Pokiaľ ide o to, že súd prvej inštancie sa nevyrovnal s námietkou započítania, ktorou žalovaný žiada priznať nárok na úhradu úroku vo výške zodpovedajúcej odplate požadovanej bankami, odvolací súd konštatuje, že táto skutočnosť nemala vplyv na vecnú správnosť rozhodnutia, nakoľko takej pohľadávky niet. Už súdny dvor judikoval, že súd nie je oprávnený upravovať nečestnú klauzulu (úroky) do podoby, ktorá by bola akceptovateľná. Odpadli by tak odvodzujúce účinky opatrenia súdu (porov. C-618/10).

19. Praktikám žalovaného, ktorými si formulárove dojednáva so spotrebiteľmi úrokové sadzby a odplaty za poskytnutie úveru, ktorých výšku možno považovať až za úžernícku, nemožno poskytnúť právnu ochranu. Odvolací súd na podporu uvedeného poukazuje na článok 6 ods. 1 smernice Rady 93/13/EHS o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách (ďalej len „smernica“), v zmysle ktorej členské štáty zabezpečia, aby nekalé podmienky použité v zmluvách uzatvorených so spotrebiteľom zo strany predajcu alebo dodávateľa podľa ich vnútroštátneho práva, neboli záväzné pre spotrebiteľa a aby zmluva bola podľa týchto podmienok naďalej záväzná pre strany, ak je jej ďalšia existencia možná bez nekalých podmienok. Z uvedeného článku vyplýva, že vnútroštátne súdy sú povinné iba neuplatniť nekalú podmienku, aby nebola záväzná pre spotrebiteľa, nemôžu však zmeniť jej obsah. Pokiaľ by vnútroštátny súd mohol meniť obsah nekalých podmienok, ktoré sú uvedené v takýchto zmluvách, mohlo by sa tým ohroziť splnenie dlhodobého cieľa uvedeného v článku 7 smernice. Táto možnosť by totiž mohla prispieť k odstráneniu odstrašujúceho účinku pre predajcov alebo dodávateľov spočívajúceho v tom, že sa takéto nekalé podmienky voči spotrebiteľovi jednoducho neuplatnia, keďže predajcovia alebo dodávatelia by sa totiž mohli pokúšať dotknuté podmienky používať, pretože by vedeli, že aj keby bolo rozhodnuté o ich neplatnosti, mohol by vnútroštátny súd zmeniť zmluvu v potrebnom rozsahu, a tak by ich záujmy ostali zabezpečené. Článok 6 ods. 1 smernice 93/13 nemožno chápať tak, že vnútroštátnemu súdu v prípade, že zistí existenciu nekalej podmienky v zmluve uzatvorenej medzi predajcom alebo dodávateľom a spotrebiteľom, umožňuje zmeniť obsah uvedenej podmienky namiesto toho, aby ju voči spotrebiteľovi jednoducho neuplatnil (rozsudok Súdného dvora EÚ C-618/10 Banco Espanol de Crédito SA proti Joaquínovi Calderónovi Caminovi, bod 65, 69, 71). Taktiež niet pohľadávky na započítanie.

20. Čo sa týka vznesenej námietky premlčania, súd prvej inštancie na premlčanie reagoval vecne správne, keď premlčanú časť pohľadávky zamietol. Odvolací súd poznamenáva, že žalovaný ako osoba podnikajúca na finančnom trhu má odbornú prevahu nad spotrebiteľom, ktorému poskytuje svoje služby, a preto možno od neho očakávať, že vo vzťahu k nemu sa bude správať poctivo. V predmete činnosti má okrem iného i poskytovanie úverov a pôžičiek nebankovým spôsobom, teda jeho povinnosťou bolo poznať a dodržiavať právne predpisy vzťahujúce sa na poskytovanie úverov.

21. Odvolací súd však nad rámec uvedeného odôvodnenia o včasnosti podania žaloby poukazuje aj na formu zavinenia vzniku bezdôvodného obohatenia, ktorá priamo súvisí s otázkou premlčania.

22. Konanie žalovaného nemožno hodnotiť inak ako konanie zamerané na získanie bezdôvodného obohatenia bez právneho dôvodu, minimálne s nepriamym úmyslom získať majetkový prospech. V zmysle ust. § 107 ods. 2 OZ (porov. rozsudok Krajského súdu v Prešove zo dňa 12.12.2011, sp. zn. 7Co/84/2011, tiež rozsudok Krajského súdu v Prešove zo dňa 21.1.2013, sp. zn. 2Co 9/2012). Zákonodarca pri úmyselnom bezdôvodnom obohatení počíta s desaťročnou objektívnou premlčacou dobou, ktorá sa počíta odo dňa, keď k nemu došlo (§ 107 ods. 2 OZ). Žalovaný sa opakovane dopúšťa recidívy v používaní nečestných úrokov. Je ťažko predstaviteľné, aby tak konal len z nedbanlivosti.

23. Pokiaľ ide o plynutie subjektívnej premlčacej doby, odvolací sa nestotožňuje s názorom žalovaného, že táto začína plynúť dňom, kedy oprávnený mohol zistiť skutkové okolnosti, z ktorých možno vyvodiť vznik bezdôvodného obohatenia. Kým rešpektovanie princípu „ignorantia iuris non excusat“ (neznalosť zákona neospravedlňuje) v spotrebiteľských právnych vzťahoch zo strany dodávateľa (poskytovateľa, podnikateľa) treba vyžadovať v najvyššej možnej miere, jeho uplatnenie v neprospech spotrebiteľa bude prichádzať do úvahy len výnimočne, ak to budú odôvodňovať konkrétne okolnosti prípadu. Aj v prípade

tohto princípu totiž platí, že v konkrétnych súvislostiach ustupuje na strane spotrebiteľa dôležitejšiemu princípu, ktorým je princíp ochrany spotrebiteľa. Vychádzajúc z povahy spotrebiteľských právnych vzťahov realite praktického života, a teda aj zdravému rozumu, odporuje požiadavka na podrobnej (až detailnej) znalosti právnych predpisov zo strany spotrebiteľa. Preto neinformovanosť spotrebiteľa, resp. jeho nedostatočná informovanosť v tejto oblasti, mu nemôže byť na ujmu. (porov. uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 16. januára 2013, sp. zn. 6MCdo 9/2012).

24. V čase rozhodovania súdu prvej inštancie boli náležitosti odôvodnenia rozsudku stanovené v ust. § 157 ods. 2 O.s.p. Rozsudok je čo do žalobcom namietaného dôvodu odôvodnený riadne, v súlade s predmetným ustanovením. Súd prvej inštancie náležite vysvetlil, z akých dôvodov žalobe vyhovel, v odôvodnení svojho rozhodnutia reagoval na všetky podstatné námietky a tvrdenia žalovaného prednesené v konaní. Rozsudok spĺňa aj kritériá odôvodnenia podľa CSP (§ 220 ods. 2). Napadnutým rozsudkom sa uložilo žalovanému, aby vydal obohatenie vzniknuté z prijatia úplne neakceptovateľných 70 % úrokov a z obdobných prípadov je evidentné, že žalovaný tak koná opakovane. Jeho konanie je preto nutné vnímať až na hrane nepriameho a priameho úmyslu.

25. Súd prvej inštancie rozhodnutie riadne a presvedčivo odôvodnil. Z uvedených dôvodov odvolací súd rozsudok v rozsahu suspenzívneho (odkladného) účinku ako vecne správny potvrdil (§ 387 ods. 1 a 2 CSP).

26. Žalobkyňa bola v odvolacom konaní úspešná a tomu zodpovedá aj výrok o náhrade trov odvolacieho konania postupom podľa § 396 ods. 1 v spojení s § 255 ods. 2 CSP. Súd priznal žalobkyni náhradu trov odvolacieho konania vo výške 49,90 Eur, a to za vyjadrenie k odvolaniu zo dňa 18.08.2015 vo výške 33,19 Eur, režijný paušál vo výške 8,39 Eur + 20 % DPH, ktoré je žalovaný povinný zaplatiť žalobkyni na účet jej právneho zástupcu v lehote 15 dní odo dňa právoplatnosti tohto rozsudku.

27. Rozhodnutie prijal senát Krajského súdu v Prešove v pomere hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku nie je prípustné odvolanie.

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 CSP) v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy (§ 427 ods. 1 CSP).

Dovolateľ musí byť s výnimkou prípadov podľa § 429 ods.2 v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1 CSP).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 CSP).